СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 159. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 12-го липня, 1937 — VOL. XLV. No. 159. Jersey City, N. J., Monday, July 12, 1937. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА СУДОВУ РЕФОРМУ

ВАШИНҐТОН. — Сенатори демократи, що противляться реформі федерального суду, предложеній президентом Рузвелтом, повели на засіданю сенату в пятницю завзяту кампанію проти реформи. Сенатор Гвілер, котрий веде опозицію проти проєкту, виголосив обструкційну промову, котра тревала цілі три години.

Сенатор відповідав передівсім тим своїм товаришам з Демократичної Партії, що закидують йому заходи поваленння політики президента Рузвелта. Гвілер атакував тих демократів, що дісталися до конґресу, „хопившися поли президента Рузвелта". Він називав усіх тих противників, що не вміють поглянути на справу безсторонніми очима, святцями, закидував їм крайню нетерпимість та бажання держати економічну владу проти волі народу.

Сенаторові Гвілерові відповідав потім сенатор Минтон.

БОРОТЬБА ЗА ПРАВО ФЕДЕРАЛЬНИХ РОБІТНИКІВ ДО СТРАЙКУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявив представникам одної ґазети, що робітники, наняті федеральним урядом, не мають права страйкувати. На його думку, їх права до колективного годження за умови праці теж обмежені.

Коло орґанізування федеральних робітників у юнії заходяться тепер три орґанізації.

ЖІНКИ НАРІКАЮТЬ НА ФОРДОВУ КОМПАНІЮ ЗА ПОБОЇ.

ДІТРОЙТ. — На переслуханню Краєвої Ради Робітничих Відносин ставали як свідки жінки й зізнавали, що Фордова Моторова Компанія вживає ґенґстерів, боксерів і відправлених із служби поліцаїв, щоби побивати орґанізаторів юнії автомобільних робітників, як ті пробують орґанізувати робітників або роздавати серед них летючки.

Один свідок оповідав про те, як наймлені Фордовою Компанією бандити відбили йому нутрощі так, що він мав внутрішні кровотоки 12 днів та що мусить іти на операцію. Один свідок зізнав, що бандити Форда поламали йому хребет. Інший свідок підчас зізнань зімлів.

ЛУИС КРИТИКУЄ ГОСТРО ҐРІНА.

ВАШИНҐТОН. — У відповідь на заяву Вилйема Ґріна, президента Американської Федерації Праці, що, мовляв, Комітет Промислової Орґанізації під проводом Луиса програв уже сталевий страйк, Джан Луис, голова Комітету, заявив, що „ця критика це слина з блідих губ зрадника".

Про цю саму заяву говорив публично Гейвуд Брун, президент редакторської юнії, Американської Ґазетярської Ґілди. Брун теж говорив про Ґріна як про зрадника робітничих інтересів. Він каже, що Ґрін своєю балачкою проти „робітничих насильств" у той час, як фабриканти сталі й алюміну розстрілюють робітників, є активною допомогою для віґілянтського руху, що хоче в Америці завести назадницьку диктатуру.

ВЕЛИКІ СПЕКИ В СХІДНІХ СТЕЙТАХ.

ВАШИНҐТОН. — Східні стейти Злучених Держав далі терпіли в пятницю від великої спеки. У Ню Йорку температура досягнула 95 ступнів Фаренгайта. По всіх майже містах на схід від Скалистих гір температура була вище 90 ступнів і часто доходила до 100. Найбільше терпіли люди через те, що вечором і вночі не було ніякої полекші, бо температура цілу ніч вагалася коло 90 ступнів.

Новинкарські бюра начисляють, що в краю згинули в пятницю через спеку 109 осіб. У Ню Йорку згинули через неї 11 осіб, а впали без притомности 35. Між померлими від спеки американські газети вичисляють тут Івана Орлана з Озон Парку.

У місті Армонк, Ню Йорк, від спеки збожеволіла 43-літня Анна Дінст, схопила револьвер і одним вистрілом вбила свою матір, а другим покінчила своє життя.

ЯЗВА ПІЛЬНИХ КОНИКІВ.

ЛІНКОЛН (Небраска). — Стейтовий уряд рільництва подає, що язва пільних коників не пошкодила багато пшениці, котру зібрано з піль перед приходом язви. Зате коники можуть наробити багато шкоди кокурудзі, на котру вони тепер кинулись. Обідають теж овес.

Департамент каже, що роздана департаментом отрута врятувала фармерам принаймні половину пільних зборів.

ФИШ ЗАКИДУЄ ПАНІ РУЗВЕЛТОВІЙ ПОДАТКОВІ УХИЛИ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Гемилтон Фиш заявив як свідок перед конґресовим комітетом, котрий розсліджує податкові ухили, що пані Рузвелтова, жінка президента, не подала до податкових заяв деяких своїх приходів.

УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ НА НАРОДНІМ СВЯВІ В УНІВЕРСИТЕТІ.

Між танцями, що будуть представлені на Пенсилвенійськім Народнім Святі в Боквел Юніверситі 30-го й 31-го липня, будуть українські народні танці, котрі дадуть 60 членів Української Школи Народніх Танців у Шамокині, Па.

СЛІДИ СТАРОВИНИ В ЗАЛІЩИЧЧИНІ.

В Зазулинцях над Дністром біля винниці виленської капітули знайшли цвинтарище з липицько-ґотицької історичної доби. Справою занявся відділ заліщицького краєзнавчого т-ва до часу приїзду фахових археольоґів.

ШТУЧНІ ЗУБИ ЗІ СКЛА.

Один молодий лікар у зубному інституті в Менчестері зробив нове відкриття, а саме почав виконувати штучні зуби зі скла. По кількалітніх досвідах вдалося йому виконати зуби із спеціяльно прасованого скла. Такий скляний зуб фарбують опісля відповідною фарбою, так, що зуб стає зовсім майже подібний до правдивого. Як кажуть деякі дентисти, нові скляні зуби куди кращі як інші штучні зуби з таких матеріялів як нпр. порцеляна.

ТОРФОВИЩЕ ГОРИТЬ.

У Струтині, повіт Долина, запалилося торфовище на просторі яких 2,000 м. кв. Вогонь посувався скоро, але його вкінці зльокалізували.

ПАСТУХИ ЗАПАЛИЛИ ЛІС.

У Станьківцях, повіт Долина, в громадському лісі спалахнула пожежа. Згоріло 13 ґектарів лісу. Виявилося, що пожежу спричинили пастухи, що розпалили вогнище й забули його згасити.

СКАСУВАЛИ ЛИТОВСЬКУ ҐІМНАЗІЮ В СВЕНЦЯНАХ.

Виленська кураторія повідомила при кінці м. р. управу литовського освітнього товариства „Ритас", що в шкільному році 1937-38. замкне литовську ґімназію в Свенцянах. Від цього рішення Т-во „Ритас" відкликалося до міністерства освіти в Варшаві. Міністерство затвердило розпорядок кураторії. Цим робом скасували литовську ґімназію в Свенцянах.

ПЯТЬ МІЛІОНІВ СТАРИХ ДІВ.

У Гайдпарку в Лондоні відбулася демонстрація 3,000 старих дів, які домагалися державних пенсій для незамужніх жінок старших, як 55 років. Провідниця демонстрації заявила, що виступає в імені пятьох міліонів англійських старих дів.

ЛЬОТЕРІЯ, ЩО ЇЇ ВИГРАНОЮ Є МУЖ.

В Дукштах, на Виленщині, жиди зорганізували незвичайну льотерію. Довший час ніхто з жидів там не женився, бо місцеві жидівки не мали посагу. Один з молодих жидів зорганізував льотерію. Найбільшою виграною цеї льотерії є його власна особа! Льоси коштують по 5 зл., а є їх 2,000. Жидівка, що витягне щасливий льос, вийде замуж за згаданого молодця.

200 ЖІНОК ЗБОЖЕВОЛІЛИ З НЕВІДОМИХ ПРИЧИН У ФАБРИЦІ.

В одній фабриці коло Ліль (Франція) 200 жінок зазнали з невідомих причин нагло болів та гістеричних атак. Одна жінка збожеволіла й упала на землю. Інші жінки, що прибігли їй на поміч, також побожеволіли й попадали на землю. Лікарі відокремили хворих. Тепер розглядають, яка причина цеї нової, досі невідомої хвороби. Виясняють цей дивний припадок масовою психозою.

ШИЛЬД УБИВ ЧОЛОВІКА.

У Варшаві при вул. Сенкевича з книгарні Пшеворського впав від подуву вітру шильд на тротуар і вбив переходячого І. Ґоґолевського.

ДЕРЖАВНІ ЛІСИ ЗГОРІЛИ ПІД ТОРУНЕМ.

Здовх залізничого шляху Бидґощ-Торунь на Поморі зачали дня 10-го червня ц. р. горіти на великому просторі державні ліси, належні до надлісництва Цєрпішево. На місце прибула пожежна сторожа з Торуня й відділ саперів. Ґорів ліс на просторі 3 км. Згоріло також положене в лісах село Цєрпішево.

МІНЯЄ ГРОШІ.

В одній з духоборських кольоній у північному Саскачевані сталася з нагоди коронації нового короля така пригода. Дорослий синок заможного духоборського фармера поїхав ранком коронаційного дня до поблизького містечка, але скоро назад вернувся, очевидно дуже зажурений і схвильований. Коли його мама спитала, що сталося, він ніби з перестрахом зачав оповідати, що в місті всі вимінюють гроші на нові, бо таки зараз по коронації старі гроші нічого не будуть варті і що ніхто їх не схоче навіть до завивання перцю. Перелякана мати закликала батька і всі троє зачали радитися, що робити. Синок наставав, що нема часу, бо як замкнуть банк, то все пропало і грошей не можна буде ніде більше вимінити. Почувши про це, старий батько почав здіймати клубки ниток, порозвішувані попід бальком, і розрізувати їх ножем. З клубків почали сипатися 50-дол. банкноти і за короткий час на столі назбиралося 4,300 дол. Синок лише рот роззявив і дивився здивований. Він знав, що тато має гроші, але що є їх стільки й що вони були заховані в крубках ниток, на які він ніколи навіть не звертав уваги, це йому і не снилося. „Бери, сину, гроші", — сказав батько — „скачи в авто і гони до міста, може ще захопиш банк і поміняєш".

Доброму синкові не треба було того два рази казати. Він звинув пятьдесятки в жмуток, обвязав шнурком, скочив на автомобіль і поїхав як вихор до міста, щоб захопити банк.

Але минуло полудне, прийшов вечір, прийшла і минула друга, третя і десята днина, а синок не вернувся і слід за ним пропав. Видно, все ще міняє гроші і додому певно не повернеться, аж доки всіх не поміняє.

ХЛОПЕЦЬ, ЩО МАЄ РЕНТҐЕНІВСЬКІ ОЧІ.

Павло Маркіз, 13-літній хлопець з Каліфорнії, є тепер предметом зацікавлення цілого наукового світу. Природа дала тому хлопцеві дивні очі: він бачить крізь стіни, крізь мури, коли йому завязати очі грубим сукном, він бачить усе, як рентґенівський апарат, грає в шахи, у футбол, читає з завязаними очима і дивується, що люди не бачать крізь дерево, а він усе бачить. Часами цей хлопець попадає у транс і говорить по перськи, по єгипетськи, хоч тих мов не вчився. Позатим Павло Маркіз зовсім нормальний хлопець. Він здоровий, любить спорт. Цікаве, що коли йому завязати не очі, а чоло, то він не бачить крізь предмети нічого.

ЧЕРНИЦЯ ВРЯТУВАЛА ТОПІЛЬНИКА.

Дітвора вселюдної школи ім. Николая в Перемишлі вибралася на прогульку над Сян. Підчас купелі один з учнів, Омелян Попович, почав тонути. Побачила це управителька школи, сестра 'Амалія Чабан, служебниця Пречистої Діви, і в черенчій рясі кинулася рятувати. Хлопець судорожно вчепився її ряси, а вона з надзвичайним зусиллям ледви доплила з хлопцем до берега. Цей геройський учинок викликав у місті велике враження.

МАТЕРИНСЬКА ПОСВЯТА.

На албертійській (Канада) фармі в Бреґ Крік сталася така подія: Пані Бенджемин з Калґар, яка приїхала на фарму до своїх знайомих, почула крик своєї чотиролітньої донечки, що походив з криниці. Не надумуючись, мати, хоч не вміла пливати, скочила в криницю й обняла дитину руками. Обі пішли на дно. Як вийшли на поверхню води, пані Бенджемин сперлася ногами о драбину, що ледви виставала з води, а плечима о противну стіну і кликала помочі. На щастя, крик почув фармерський хлопець і при помочі шнура врятував матір з дитиною. Криниця мала 12 стіп води. Королівське Гуманне Т-во має відзначити матір медалею, але далеко більшою нагородою для неї є життя її дитини.

„ЛІНІЯ ҐІНДЕНБУРҐА".

„Дейлі Геральд" пише: Німці будують з поспіхом вал з бетону і сталі 500 км. довжини від Вроцлава (Бреслява) аж до моря здовж польської границі. Той вал буде потрійний, форти що 200 метрів. Виїмково міцні укріплення між Одрою і Вартою. Велика частина тих укріплень буде вцілости під землею. Для вибудування тих фортів виселено і зрівняно з землею багато сіл. Причина скорости в темпі робіт — погіршення польсько-німецьких взаємин.

ДМИТРЯ ЗГОРІЛО.

В Дмитрю, коло Щирця, вибухла ніччю на 11-го червня ц. р. в одній селянській загороді пожежа, що скоро захопила сусідні господарства. В темені ночі рятункова акція була утруднена. За короткий час згоріло 100 господарств.

ПОЛЬСЬКА ПРОПАҐАНДА ПРОТИ УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. — Новим черговим прикладом протиукраїнської пропаґанди в Польщі є стаття в „Кур'єрі Варшавскім" польського публіциста Стефановського, в якій він обговорює три реферати, виголошені у Варшаві, на тему „Оброна польскосці в Земі Червенскей". Стефановський стверджує, що ці реферати заключувалися в таких точках: 1) Українізація Червенської Землі завдяки незвичайно і неправдоподібно ліберальній політиці уряду зробила такі поступи, що алярм, який піднесло польське суспільство цеї землі, повинен не тільки загострити якнайбільше національну чуйність, але також довести до рішучої акції, яка конкретизувала би польські національні інтереси. 2) Справа збільшення числа римо-католицьких парохій і священиків. 3) Боротьба з українським терором, з гайдамацькою зухвалістю, ворожою кожному проявові польщини. 4) Протиставлення здисциплінованій армії українських орґанізацій твердих рядів польських діячів. 5) Покінчення раз назавжди з такими парцеляціями, які не поминають ворогів польщини та які зменшують польський стан посідання",

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЧЕНСТОХОВІ.

ВАРШАВА. — В Ченстохові жид Пендрак убив польського робітника Барана. Причини вбивства ще не вияснені, бо поляки твердять, що вбивство повстало на тлі расової ненависти, а жиди твердять, що Баран був звичайним злодієм і Пендрак убив його в часі крадіжу. Всетаки цей випадок схвилював поляків і вони влаштували кріваві протижидівські заворушення. Юрба знищила жидівські крамниці, повибивала всі вікна у жидівських домах на передмістях і підпалювала жидівські доми. Також вдерлася до синаґоги і звідтам повикидала на вулицю молитовні книги та знищила їх. В одній жидівській фабриці хтось кинув бомбу. В часі тих заворушень поранено 21 жидів.

ЗБЛИЖЕННЯ ЖИДІВ ДО УКРАЇНЦІВ.

ЛЬВІВ. — Львівський часопис „Діло" містить редакційну статтю, в якій обговорює справу жидівсько-українських взаємин під Польщею. На початку стаття стверджує, що жиди в Польщі знайшлись у великій небезпеці, бо „тепер рідко стрінете поляка, який не був би антисемітом, або в найкращому випадку не похвалював би ідеї боротьби з жидівством". А далі пише „Діло": „І тому жиди не забули теж за політичну велику силу, яку репрезентує в польській державі українська національна маса зі своїми провідниками. І власне на днях упали в нашу сторону жидівські, безпосередньо або посередньо кинені рукавиці миру з виразною, хоч назверх замаскованою пропозицією співпраці". В дальшім бігу стаття витає цей факт і заявляє, що українці засадничо є проти всякого зоольоґічного антисемітизму, але також додає, що „жиди, простягаючи нам руку згоди, не мусять цього робити просто для спекуляції".

ВБИЛИ КОМАНДАНТА „СТШЕЛЬЦА".

БЕРЕЖАНИ. — В Таврові, пов. Бережани, невідомі люди вбили команданта місцевого відділу „Стшелецкого союза", Адольфа Чубу. До хати Чуби ввійшли кілька осіб, що віддали до нього кілька револьверових стрілів. Вбивники втекли під охороною ночі. Адольф Чуба небаром помер. На місце прийшов відділ поліції, представники слідчої влади з поліційними собаками та бережанський староста Войцеховський. Поліція уладила погоню, але справників досі не віднайшли. Кілька днів тому в тому самому повіті вбили також польського кольоніста Томасіка зі Стадниці. Справників теж не викрито. Поляки з тих околиць посилали депутацію до Варшави, яка домагалася від уряду більшої охорони.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

ЛЬВІВ. — В днях 24 і 25 червня ц. р. відбулись у Львові в салі ім. Лисенка загальні збори Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Були присутні делеґати від 403 кооператив. Збори відкрив голова Союзу, інж. Павликовський. Звіти виказали, що впродовж останнього року українські кооперативи зробили значний поступ уперед. Загальний оборот поодиноких кооператив виносив біля 90 міліонів злотих. Всіх кооператив тепер Союз начисляє 3,119, себто число зрівнялося вже знову з тим числом, яке Союз мав у 1933 році. Як відомо, в тім році польська влада відібрала була від Союзу понад 400 кооператив та віддала їх під контролю польського кооперативного союзу. За чотири роки український Союз надолужив ту страту. Тепер усі кооперативи мають 536,508 членів, у тому 83,931 жінок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОНАДОКЕАНСЬКІ ЛЕТИ

Уже цілий тиждень вся Америка вижидає з напруженням вісток про двоє летунів, Амелію Іргарт і Фреда Нунена, що впали зо своїм літаком десь на Тихому океані, пробуючи перелетіти з острова Нова Ґвінея до Північної Америки. Цей перелет мав бути частиною летничої подорожі довкола світу, що почалася 1-го червня з Маямі у Флориді та вела через Венесуелю, Голяндську Ґуяну, Бразилію, французьку Західню Африку, Сенеґаль, Сагару, Судан, Ерітрею, Індію, Сіям, Голяндські Східні Індії, Австралію й Нову Ґвінею. На велику наукову вартість ця подорож навіть не претендувала. Великої вартости для будучности комунікації ця подорож теж не може мати, бо йшла вона туди, куди не підуть головні летничі рути найближчої будучности.

Була це просто подорож для пригод; летуни хотіли просто доказати собі й світові, що вони зможуть зробити. Була це отже їх особиста справа, хоч до їх пригоди дочепилися ріжні побічні чинники, як преса зо своєю погонею за сензаціями, жіноцтво, котре бачить у подвигах панни Іргарт докази, до чого жіноцтво здібне.

Пригода ця має тепер великі шанси траґічного закінчення. З людського становища є це траґедія щонайменше двох людей, траґедія, в котрій усякий має співчуття для її жертв і всякий сподівається й бажає вирятування цих жертв. Одначе ця симпатія не повинна закривати правди, що навіть як летуни впадуть жертвою то не буде це жертва ні науки, ні комунікації, а лише жертва шукання особистих пригод. Пошукування пропалих летунів лягло тепер тягаром на департаменти американського уряду, а кошти — поважним тягаром на американський скарб. Звісно, уряд видає на це гроші податковців, гроші, які можнаб зужити в даний мент дуже легко на інші пекучі суспільні справи.

Вартість цього траґічного лету показується ще краще з порівняння його з іншим летом, а саме з пробним летом одного англійського та одного американського літака понад Атлянтик. Пригода Амелії Іргарт і Нунена зовсім притьмила цей подвійний перелет. Не мав він у пресі й десятої частини тої „поблиситі", що її дістав лет Іргарт і Нунена. А проте цей перелет доказав практично можливість правильного воження людей літаками понад Атлянтик. Завдяки цьому перелетові таке правильне курсування пасажирських літаків уже має початися на другий рік. До того часу ще мають відбутись інші пробні лети, мають бути пороблені ріжні наукові розсліди, коштувати вони мають дуже багато грошей, навіть публичних, але остаточним вислідом цих заходів і коштів буде розвій зносин між людьми й народами ріжних континентів.

МИКОЛА РЯБОВОЛ

(Кубанський діяч і великий український державник).

Дня 28. чертвня б. р. минуло вісімнацять літ від дня мученицької смерти великого державника й патріота, голови Кубанської Краевої Ради, **Миколи Рябовола.**

На великий жаль, імя це не є відоме серед українського народу так, як заслугував би цього той, хто носив його. Сталося це з тої причини, що Микола Рябовол діяв на сході України, на Кубані, діяв у гарячу пору, в 1917—1919 році, коли Центральна і Західня Україна теж горіли в полумі революції і були захоплені передівсім своїми найближчими справами. Дотого сталося так, що в самому розгоні своєї праці його в зрадницький спосіб убили представники старої едино-неділимої Росії, і імя його серед дальших бурхливих подій відійшло часово в сутінь.

А тимчасом постать голови Кубанської Краевої Ради, Миколи Рябовола, що згинув по геройськи у цвіті літ за українську справу, безперечно належить до тих, що з повним правом займуть почесне місце в майбутньому Пантеоні Української Держави.

Хто був і що зробив **Микола Рябовол?**

Про це майбутня історія подасть повні й докладні матеріяли. Нині обмежимось до того, що має знати кожний український громадянин.

Микола Степанович Рябовол є родом **кубанський-український козак.** Народився в році 1883 у станиці Дінській на Кубані і тут же виріс. Середню освіту теж здобув на Кубані, в Катеринодарі, а високу у Києві в Політехнічному Інституті на інжинірному відділі.

Тут же, у Києві, можна сказати, остаточно сформувалась постать М. Рябовола. Вийшовши з української родини й українського козацького оточення на Кубанщині, Рябовол оформляється у Києві як свідомий і активний український діяч. Але діяч не звичайний, а відзначений Богом і долею провідник: людина сильної волі, великої характерности, мудрости і кипучої енерґії. По студіях у високій школі він вертається на Кубань і тут відразу перед ним розступаються люди, відчуваючи його сильну індивідуальність і даючи йому до рук керівництво великими справами. Так Микола Рябовол, будучи зовсім молодою людиною (28 років), стає директором першої в Росії кооперативної залізної дороги на Кубанщині, **„Чорноморки",** і йому належиться почесна роля в її орґанізації та розбудові. Рябовол добре розумів, яку економічно-господарську вагу має це підприємство, утворене руками самого населення, а тому, не покладаючи рук, працює над його розвитком, тим більш, що „Чорноморка" мала досить ворогів, своїх, місцевих, і, головно, серед петербурзьких залізничих впливових кол.

У 1911 році М. Рябовала разом з директором залізниці, полковником Оріховом, уповноважнюють до поїздки в Лондон для реалізації облиґаційної позички. Це завдання було виконане блискуче, позичка була зреалізована.

Цікаво зазначити такий факт, що директорам, згідно із звичаями комерційних кол Лондону, нараховано куртажних 160,000 карбованців, але завдяки духовним якостям уповноважених ця спокуслива сума залишилася залізниці. Також орґанзіує Рябовол разом зі свідомими українцями-кубанцями, К. Я. Безкровним та І. В. Івасюком, **„Кубанський Кооперативний Союз установ дрібного кредиту",** де стає головою ради Союзу. Одночасно з працею на залізниці і в кооперативнім Союзі провадить на Кубані і на цілому українському північному Кавказі разом з іншими місцевими українськими діячами, П. Ерастовом, Чепелянським, Безкровним, Івасюком, Манжулою і т. д., широку національно-освідомлюючу працю та є постійним головою **„Кубанської Української Національної Ради".**

Революція 1917 року застає Рябовола на фронті, у Фінляндії, прапорщиком інжинірних військ, де його вибирають до місцевої ради салдатських, козацьких та офіцирських депутатів. Але Кубань відразу згадує про Рябовола і закликає його до праці на рідному ґрунті. Рябовол вертається. Маючи 30 літ, у силі віку й енерґії, як глибоко свідомий українець, кидається Рябовол у вир подій.

Але Кубань і північний, український Кавказ — не був це легкий терен.

В той час, коли Галичина була національно майже свідома, коли Центральна Україна мала у Києві всеж значний культурний осередок, то Кубань під оглядом національної свідомости стояла найнижче і свідомих українських робітників тут було найменше. Але була тут найголовніша біда: коли Росія в 1917—18 році стала розвалюватись, то Дін і Кубань, як осередки найбільш дисциплінованих козацьких сил, стають тереном, куди збігаються всі російські елементи, від лівих до правих, щоб звідси, зорґанізувавшись у велику „добровольчу армію", розпочати боротьбу за „едину неділиму Росію". „За едину Росію", а тимчасом цеж була Кубань, український край, з глибокою національною стихією, з українськими старокозацькими традиціями, рідна донька України.

І в цім була траґедія Кубані і всього українського північного Кавказу, траґедія кубанських українських діячів і тяжкий хрест Рябовола. Повстає **Кубанська Краева Рада,** як найвищий законодатний і орґанізуючий орґан Кубані, і М. Рябовол стає незмінним і незамінним головою цеї Ради і фактичним провідником тодішньої Кубані й українського Кавказу.

І тут гостра суперечність завдань і історичність постаті Рябовола: всі російські протибольшевицькі сили дивляться на Кубань і на північний Кавказ як на підставу до наступу проти большевиків і як на терен до визволення единої неділимої. Рябовол же, як український державник, є свідомий того, що Кубань — це нерозривна частина України, і дивиться на Київ. Як голова Кубанської Краевої Ради, він у тих неможливо тяжких умовинах, коли великі ще російські сили дивились за кожним його кроком, коли в самій Краевій Раді було дуже багато елементу несвідомого, непевного і ворожого (козаки-росіяни, малороси й денікінці), мудро і мужньо скеровував Кубань до золотоверхої столиці — Києва. Але в тих обставинах це не могло йому минути надаремне. Занадто великі інтереси перехрещувались на Кубані й північно-кавказьких українських землях. **Росія й Україна.** Рябовол був свідомий цього, він прочував свій траґічний кінець. І справді затягають Кубань, „старший і молодший брат" (Дон і Терек) в Ростов над Доном на конференцію „Південно-східнього Союзу", куди Рябовол їде як голова кубанської делеґації. І після першогож засідання конференції **його вбив у ночі аґент російської добровольчої армії** револьверовим стрілом зі заду. Тим московська політика денікінців досягає своєї мети на цій конференції, переступивши лише через труп Рябовола, який стояв на перешкоді.

Рябовол був занадто сильна і вплинова постать на Кубані. Вся українська Кубань ішла за ним, слухала й прислухалась до нього; він занадто заважав російським добровольцям, і вони його усунули.

Усунули, але правда залишилась на боці Рябовола.

Уже тоді, впродовж кількох місяців, уся передова молодша українська Кубань національно прозріла. Раз почавшися цей процес національного освідомлювання поширювавсь і поглиблювавсь навіть за найтяжчих часів большевицько - московського панування. **Героїчна постать народнього борця Рябовола живе серед нас,** тому, що живуть його ідеї серед українського народу північно - кавказьких земель і Кубані. Як свідчить советська преса, ще й нині співають дівчата і хлопці в станицях жалібні пісні про Рябовола: „Плач, Кубань, Край наш Рідний, Лежить Микола, син твій вірний". Большевики мусіли уступити перед вимогами національної української народної стихії, і нині Кубань і український північний Кавказ мають українські школи, установи й культуру, не зважаючи на великий спротив національно ворожих московських елементів.

Большевики ще, правда, стараються ріжними штучними й неприродніми адміністраційними поділами та методами старої московської політики відокремити „на кожний випадок" цю багату українську землю від українського пня. Але це їм не вдається: Кубань і всі північно-кавказькі українські землі культурно й духово разом з Україною.

Стверджується велика правда великої й Соборної України, від Попраду аж по Кавказ, правда, якої мужнім речником був і яку кровою своєю скріпив великий український державний муж і український патріот, козак **Микола Рябовол.**

Інж. В. Васюк, Прага.

М. Костишин.

ГЕЙ, ЛИЙТЕ КРОВ!

(Узурпаторам).

Чи крови ще для вас замало?
Жерці! Гей, лийте, лийте вщерть!
Здичіння силу вам придбало,
Ваш успіх, це законна смерть.
Жажда витворює хотіння,
Жорстокі звірства сягли жест,
Байдужі вам жаху квиління,
Як раб насильства несе хрест.
Ви крадений шолом убрали,
Содому з пеклом завели,
Ви рай для себе зготували,
Народи в ярма запрягли.
Кругом лиш гнет, тюрми, здичіння,
Грізно лютує дивний час;
Бо в слові „Бог" нема значіння,
А власна тінь лякає вас.
Народ замучений, та в силу
Устами хилить вам поклін,
А серцем — сипле вам могилу,
Душею шле на вас проклін.
Тож лийте кров за діла власні,
Док ще жадоба є у вас;
Бо дні на світі лиш дочасні:
Наспіє суд у слушний час!
За глум знущань, за підлий чин,
Що несли гнет при вас народи,
Вернеться в дім зблуканий син,
Оживе слово „Бог" природи.

Злорадість.

Пан Ґедале Кучкес є аґентом. В часі останньої подорожі одержав телеґраму, щоб негайно вертатись додому. Тому, що не мав на своє місце заступника, в дорогу мусів виїхати його шеф. Вже перший клієнт запитався за Кучкеса.

— Мусів вернутися додому, бо його жінка породила троячки — каже шеф.

— А добре йому так — утішився купець. — Тепер переконається на власній шкірі, як то приємно замовити товар і дістати три рази стільки.

М. Фішер.

БРЕХНЯ І „БРЕХНЯ"

Діється в кабінеті п. Ікс.

Присутні: пан Ікс, пані Ікс і їх син Павлусь. Зпочатку є лише пан Ікс і його синок Павлусь. Батько страшно лютий, вимахує руками у повітрі й вони падуть на плечі Павлуся, який кричить під небеса.

Батько: Ось і ще тобі! Хто тебе, смаркачу, навчив брехати!? Не вільно брехати, скільки разів говорив я тобі! Чи ти чув? Не вільно брехати! На маєш! на маєш! Обіцяй, що не будеш брехати ніколи вже! Ніколи, чи чув ти?

Павлусь (плаче, сльози течуть йому по лиці): Не буду, тату, не буду більше ніколи брехати...

Батько (поважно, як і пристало батькові): Ти не знаєш, нещасний, що брехня це найгірша хиба, яка є в світі. Хто бреше, той здібний на все. Все, кажу тобі. Брехун може й украсти, очорнити порядних людей. Брехуни кінчать на шибениці. Попросту на шибениці. Тому, поки ще час, питаюся тебе, нещасна дитино, чи й ти хочеш покінчити на шибениці?

Павлусь (дуже заплаканий і переляканий): Не хочу, тату, не хочу. У-у-у...

Батько: То присягни, що ніколи вже не будеш говорити неправди. Присягни!

Павлусь: Не буду, тату, не буду більше брехати!

Батько (спокійно): То сядь, візьми свій записник, хай тобі подиктую.

Павлусь (бере записник, потягає носом і ще трясеться від ударів): Вже маю записник і олівець. Прошу диктувати.

Батько: Франц І., французький король, знав, що його канцлер витрачує великі гроші та що доробився великого майна на королівський рахунок, тому одного разу постановив вимантити від канцлера більшу суму грошей. Тому одного дня сказав канцлерові, що не може стати маршалом, коли передтим не дасть на військо міліон талярів. Канцлер зараз дав королеві міліон талярів...

(Нараз у кімнату ввійшла служниця).

Служниця: Прошу пана, прийшли пан Мерсієр і пані Мерсієр. Хочуть говорити з паном.

Батько: Мерсієри? Витрачу з ними найменше годину. Скажіть їм, що я перед хвилиною вийшов і що до вечора не вернуся.

Павлусь (підвів голову, дивиться здивовано на батька, потім на служницю, яка навіть оком не моргнула).

Служниця: А коли схочуть бачитися з панею?

Батько: Скажіть їм, що пані дуже прикро, одначе її страшно болить голова, тому ніяк не може їх приняти. Йдіть.

Служниця в и х о д и т ь, **Павлусь** неспокійний.

Батько: Де я був перестав диктувати?... (Побачив, що Павлусь дивиться на нього здивований): Ти чого так видивився на мене? Чого дивишся, наче теля на нові ворота?

Павлусь (дуже тихо, боязко): Одначе, тату, ти кажеш, що тебе нема дома та що маму болить голова. А все те неправда...

Батько: Так, неправда.

Павлусь (іще боязкіше): То воно... брехня.

Батько: Це не брехня, смаркачу один! Це замісць, щоб ми Марсієрам мали сказати, що не бажаємо їх приняти, бо вони дуже прикрі. Це товариська поведінка.

П а в л у с ь (заскочений такою ріжницею): Ага, це є товариська поведінка. Це не є брехня?

Батько (диктує): одначе король навіть і не думав іменувати канцлера маршалом! Так то Франц І. показався не лише відважним воївником, але й одним із найздібніших дипльоматів.

Павлусь (зовсім збентежений): Один із найздібніших... що?

Батько: ...дипльоматів. Невжеж ти не знаєш, що це такий, що займається дипльоматією?

Павлусь: Отже те, що зробив Франц І., то була дипльоматія?

Батько: Так!

Павлусь (після короткої мовчанки): Тату, а чи Франц І. не покінчив на шибениці?

Батько: Ти, дурнику, ти мішаєш Франца І. з Людвиком XVI.

Павлусь: Або він не брехав?

Батько: Осле один! ти дуже прикрий. Йди вже, я буду читати ґазету, а ти навчися, що я тобі казав.

Павлусь іде в кут, а батько читає ґазету. Входить мати. Батько цікаво показує мамі ґазету.

Батько: Той убивник із вулиці Інферні признався до злочину.

Мати: Невжеж, кажиж, як це було?

Батько (Павлусь нащурив вуха і слухає): Знаєш, що вже три місяці не могли нічого довідатися від нього. Слідчий суддя не чувся вже на силах. Заперечував він, заперечувала його жінка. Вчора взявся суддя на спосіб, покликав убивника перед себе тай каже: Мені всеодно, чи ви скажете що, чи ні, признаєтеся, чи ні. Ваша жінка визнала всю правду. Вона сказала, що злочину допустилися ви самі. А на це вбивник крикнув: Це неправда, що я сам зробив це, вона також помагала мені!

Мати: Диви, як по мистецьки зробив це! Справжній мистець! (Також читає ґазету.)

Б а т ь к о (зодягається, щоби вийти): Справді, суддя по мистецьки вів слідство. Читай тут з кінця. Відзначать його почесною леґією.

П а в л у с ь (нетерпеливий): Кого?

Батько: Та суддю, когож би іншого.

Павлусь: Одначе вбивникова жінка йому нічого не сказала?

Батько: Певно, що ні, інакше не мав би ніякої заслуги.

Павлусь: То суддя також не згине на шибениці?

Батько (поправляє сина): Ти хотів сказати „злочинець". Певно, що згине!

Павлусь (зовсім збитий з пантелику): А судді не буде нічого?

Батько: Ти прикрий і дурний! Кажу тобі, що дістане відзначення! Це, зрештою, найменше, що йому могли зробити після цієї великої прислуги, яку зробив для суспільности та правди. Це прислуга...

Павлусь (після того, як зрозумів): Отже це прислуга для суспільности та правди...

Мати: Павлусю, що ти робиш? Чому не вчишся? Чому не навчишся тієї байки?

Павлусь: Буду вчитися, мамо!

(Коли мама читає ґазету, він півголосом читає байку „Вовк і ягня").

„Ягня захотіло дуже пити й пішло на потік погасити спрагу. Нараз надійшов вовк і сказав йому: „Ягня..." — Правда, мамо, що звірі тепер уже не говорять, як говорять у моїй книжці?

Мати (відривається із великим трудом від ґазети): Вони, дитино, ніколи не говорили. Це, що є в твоїй книжці, то байки.

Павлусь (схвильований, помало): Отже байки, байки це неправда?

Мати: Певно, що так.

Павлусь: А чому неправда? Чи може з товариської поведінки?

Мати: Товариської поведінки? Що ти говориш?

Павлусь (начеб не чув): А може це (вимовляє з великим трудом): дипльо-ма-тія?

Мати: Не знаю, що ти хочеш тим сказати?

Павлусь (говорить далі, наче не чув, що каже мама): Чи може тому, що це приносить прислугу суспільности та правді?

Мати (здвигає плечима): Ти говориш дурниці — байки не є правдиві, бо це оповідання, які ніколи не діялися.

Павлусь (переможно): Отже байки то брехня!

Мати (знову читає ґазету): Як ти хочеш!

Павлусь (замикає книжку): Ага, не буду я вчитися брехні, щоби батько бив мене, а може й повів би мене на шибеницю!

(І він відложив книжку, бо нещасний вірив у льоґіку).

Модерне подружжя.

— Але ті Шпитальські практичні люди.

— Чому?

— Бо коли їхали в пошлюбну подорож, вислали наперед свого сина, щоб їм винаймив мешкання.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕМА ВИХОДУ?

Доносять з Ванкуверу, в Бритійській Колюмбії, в Канаді, що з постерунку міської поліції пропало 500 долярів, котрі там зложив один китаєць як кавцію.

Каже донесення, що лиця поліцаїв червоні зі стиду.

Справа справді стоїть кепсько, але чейже не безнадійно: чи не нанятиб поліцаям сторожів для стереження поліційної стації перед злодіями?

СПРАВДІ РАДИКАЛЬНО?

На конвенції організації „Католицькі Дочки Америки" в Бретон Вудс, у стейті Ню Гемпшир, говорив о. Френсиз Лайонс, один з визначних католицьких діячів:

„Католицька церква не обороняє капіталізму, як він тепер існує: його зловжитки є такі разячі, що Святий Отець закликає до повної перебудови цілого суспільного порядку.

„Як теперішній порядок не підпирає добробуту мас, його не треба лише латати; його треба радикально змінити".

„Радикально" сильне слово, але неозначене слово, як довго не сказано, що саме розуміється під ним. Чи не булоб краще сказати, як саме теперішній порядок має бути змінений, а питання, чи це радикальна зміна, чи ні, лишити на боці?

КРАСУНЯ КРАСУНІ НЕ РІВНА.

У ґазетах появилися фотоґрафії трьох індіянок з Аризони, котрі побиваються за почесть індіянської принцеси на великім зїзді індіян у Флеґстефі, Аризона.

Яких мір краси не вживатиб для змірення, котра з тих трьох дівчат найкраща, мабуть ніхто з білих не признав би ні одної з них за красу.

За це червоні певно віддячуються нам тим, що не признають за красні тих жінок, котрі ми такими признаємо.

Не те красне, що красне, а те, що кому подобається.

ШАНСИ РЕСТАВРАЦІЇ ЦАРІВ.

Князь Теодор Романов, кревняк останнього царя Росії, котрий приїхав сюди на наради з московськими фашистами, розговорився з американськими ґазетярами про питання повороту царів Романових на престіл Росії.

Кажуть ґазетярі, що князь не вірить у можливість повороту Романових на престіл. Він заявив свої симпатії для монархістичної ідеї, але не вірить у можливість реставрації династії Романових. Мовляв, усякі надії на такий поворот пусті.

Цікаво, що в поворот Романових не вірить царський свояк, а деякі люди, не звязані з Романовими родинно, мріють про цей поворот.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ Й РЕВОЛЮЦІОНЕРИ.

Російські фашисти в Америці називаються Русскою Революційною Партією.

Большевики назвалиб їх не революціонерами, а контрреволюціонерами. З їх становища тільки їхній переворот це справжня революція, а все, що йде проти неї, контрреволюція.

Зо становища російських фашистів усе, що зміряє до встановлення російського фашизму, це революція, а все, що від цього відводить, контрреволюція. Отже й березневий і жовтневий переворот у 1917-тім році це контрреволюція.

СТАРІ Й МОЛОДІ.

Заходами Нюйорської Школи Науки й Поступу в Рокефелер Сентер відкрито між иншими літній курс будови моделів. На першу лекцію курсу зявилися 63 учні. Між ними є 18 дітей та 45 дозрілих осіб. Не зважаючи на ріжницю у віку, старі й молоді учні обєднані запалом до тої самої науки.

Брак розділу між учнями за віком є чимось, у нас справді небувалим. Ми розділяємо людей за віком так різко, що відчуваємо погорду для старшого чоловіка, що важиться займатись тим, чим займаються діти. Ми кажемо про такого чоловіка, що він з дітьми в попелі бавивсяб. Ми кажемо, що він переходить на дитячий розум.

У цьому наставленню до ріжниці віку є виразна ріжниця двох культур. Котре з них розумніше?

ЩО ЗА ЗНАК?

Доносить поважний „Ню Йорк Таймс", що 6-го липня не було в літній міській канцелярії Чизі, три-місячної чорно-білої кіточки, що звичайно гостить у канцелярії посадника.

Що за знак? — здивуються читачі, прочитавши таку вістку.

Це знак, що навіть у великих щоденниках почався літній огірковий сезон.

З етіопських анекдот.

Англійський місіонар переконує етіопця і хоче навернути його на англійську віру, але не має успіху. Врешті питається:

— Хіба ти не хочеш бути в раю?

— Е, відповідає етіопець, якби в раю було так добре, то вже давно скольонізувалиб його англійці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛИТОВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ НОВИН.

Дня 6. липня прибули з Литви до Злучених Держав литовські спортовці, що то в травні б. р. в Ризі (Латвія) перемогли спортовців восьмох націй і здобули европейський чемпіонат кошиківки (бескет бол). Є ними: Олександер Якутіс, Феліксас Ґедріс, Леонас Балтрунас, Артурас Андруліс, Стасіс Сацкус, Зіґмас Пузінавсказ, Артурас Ценфельдас, Владас Бакунас, Анутрас Тамуліанас, Леонас Прускуніґіс, Кравчунас, Жукас, Талжунас і інші.

Разом із згаданими спортовцями прибули ще інші визначні литовці. І так, прибув Алянтас Яскевічіюс, старший редактор офіційного литовського орґану „Лєтувос Айдас". Прибув з дружиною Вітавтас Авґуставсказ, директор згаданої спортової дружини. Прибули два члени литовського сойму: посли Мечіюс Квікліс і Альфас Ґілвідіс.

Всі ці гості, висівши з корабля, відїхали зараз до Вашинґтону, звідки зачнуть обїздити литовські громади в Америці. Відїдуть назад до Европи 4 серпня.

Ще додам, що в червні прибули до Америки два визначні литовські летуни: ляйтнант Броніюс Ажкініс і авіятор Йонас Піраґіюс. Вони тепер беруть участь у летунських змаганнях, які влаштовує "The Soaring Society of America". Потім відлетять до Шікаґа, де 18 липня візьмуть участь у перегонах, які уладжує „Американсько-Литовський Спортовий Комітет".

Казіс Відікавсказ.

Литовська Спортова Дружина, що прибула з Литви до Злучених Держав.

КІТКА.

Пані (до служниці): — Хтож це збив цю дорогоцінну вазу?!

Служниця: — Кітка, прошу пані.

Пані (счудована): — Щож це знову за кітка?!

Служниця: — Ах, перепрашаю! То пані навіть кітки не мають у хаті!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРІСТОЛ, ПА.

10-літній ювилей 362 відділу У. Н. С.

В неділю, 30-го травня ц. р., брістолська громада святкувала 10-літній ювилей заснування товариства „Просвіта", 362 відділу У. Н. Союзу. Свято розпочалося полевою Службою Божою, яку відправили парох трентонської православної громади, о. П. Білонь і о. В. Загоруйко. Співав прекрасно хор під управою п. М. Палажія. При кінці Служби Божої відбулося посвячення церковних річей, які брістолська громада спровадила зі Львова в дарунок для трентонської громади.

Потім відправлено панахиду по померлих членах відділу. В своїй проповіді парох згадав добрим словом не тільки померлих членів, але також живих, та побажав їм побільшити в цім ювилейнім році свій відділ новими членами. По відправі відбувся обід. В прекрасному парку були розставлені серед дерев столи, коло яких засіли біля триста гостей, що прибули з ріжних околиць: з Трентону, Честер, Філядельфії, Плейнзборо, Кренбері й інших.

Предсідник ювилейного комітету, Н. Масний, привитавши сердечно гостей, поставив п. В. Кушніра з Трентону на тостмайстра. Останній покликав представників ріжних орґанізацій для зложення привітів. Першим був від трентонської православної громади п. М. Скалоцький, другим від відділу 245 У. Н. С. Й. Квасній, а далі з відділу 116 У. Н. С. п. І. Іваськів, з 157 У. Р. С. П. Черкас, з від. 49 У. Р. С. М. Цалковський, з від. 316 У. Р. С. з Плейнзборо М. Сташишин, від „Провидіння" п. Похила, з від. 83 У. Н. С. ім. І. Франка з Філядельфії М. Головатий, С. Слободян, від Союзу Українок К. Квасній. Головним бесідником був Роман Слободян, головний фін. секретар У. Н. С. Він був викликаний говорити аж два рази і його промови, не зважаючи на спеку, слухали уважно не тільки старші, але й молодь. Вкінці о. Білонь подякував усім гостям та підніс заслуги брістолської громади, яка вміє жити у згоді зі своїми сусідами. Не зважаючи на це, що брістолці перший раз витали в себе таке велике число гостей, гостина випала знаменито і за це належиться признання в першій мірі брістолському жіноцтву, яке постаралося про такі знаменито приготовані страви. Був теж повний порядок, а передівсім щира українська гостинність.

В 5 годині попол. відбувся концерт, у якім виступав хор „Бандурист" з Трентону під управою о. Білоня. На початку відспівали гимн У. Н. С., а далі низку пісень.

Гарна погода, чудовий парк, сердечне відношення брістолців — усе те робило дуже миле враження на всіх присутніх. Був час, що з окружних околиць мало хто чув про брістолців. Але за останні три роки брістолці зблизилися до трентонців і приймають взаїмну участь у своїх імпрезах. Минулого року засновано в Брістолі рідну школу, школу танців, а в останніх часах горожанський клюб.

Теперішні урядники, Н. Масний, Й. Осередчук, І. Сидорський та Г. Караїм, удійсності віддають багато часу для національної справи й стараються піднести свою громаду.

Не забули брістолці того дня і про народню справу і вислали зі своєї імпрези $5 на Музей Визвольної Боротьби в Празі.

Гість.

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ.

Виступ талановитої дитини.

„Джолієт Івнінґ Геральд Нюз" подає, що 28. червня відбувся попис гри на фортепяні маленької Наталії Кочан, донечки відомих наших громадян Йосифа й Анни Кочанів. Попис виявив, що чотиролітня дитина має великий музичний талант.

ДЛЯ УКРАЇНЦІВ, ЩО ПРИЇЗДЯТЬ ДО ПАРИЖА НА ВИСТАВУ.

Відкрито **Інформаційне Бюро** в помешканні управи Т-ва бувших Вояків Армії УНР та Ґенеральної Ради Союзу Українських Еміґрантських Орґанізацій, у якому можна дістати всі інформації щодо Міжнародньої Вистави та знайти, вразі потреби, і провідника.

Щоденно від год. 10 до 12 та від 16 до 18.

Адреса: 248 Rue St. Jacques, Paris 5e

Телефон: Odeon 15-08.

ПРАВДИВІ ТА ФАЛЬШИВІ ГРОШІ

Винахід грошей.

Одною з найбільших полекш, які ввели люди у співжиття та торговлю, був винахід **грошей (монети).** Винахід цей зробили дуже просто. Грудки золота, що їх досі вживали в торговлі, сплощували та на їх поверхнях витискали вартість, відповідну для кожної грудки. На цей простий помисл упав на думку одних **король Лідії Ґіґес** коло року 650 перед Христом, на думку інших **грецький банкир Фанес** у тому самому часі. Металевий гріш одержав назву від імени богині **Юнони Монети,** бо біля святині її у стариннім Римі робили гроші.

Коли появилися металеві гроші як мірник вартости, мусіли зійти на дальший плян вживані досі замісць грошей матеріяли: грудки **соли, футра, сушені риби, слонова кість, чай, чи худоба.** Від латинської назви худоби: „пекус" походить теж назва грошей у мові деяких народів, як наприклад ческе „пенізе", польське „пеньондзе" і т. д. Помало монета, як дуже малий, отже вигідний, а рівночасно вартісний посередник у торговельній виміні, прийнялася в усьому світі та стала головним родом грошей. Дальший крок у розвитку грошей зробили римляни, а саме надали монеті правний привілей, званий **валютою,** згідно з яким у всій римській державі монети одного означеного типу мали повну платну вартість.

Монетарна орґанізація.

Первісна монетарна орґанізація була лише льокальна. Кожна територія, місто, край мали окрему монету, якої одинокою прикметою був лише матеріял, із якого робили її. Монети робили переважно зі срібла, рідше із золота. Із одиниці ваги шляхотного металю робили ріжну скількість одиниць монети та давали їм ріжну чистоту, або пробу.

Та біда була в тому, що володарі помилково вважали карбівню своїм приватним джерелом доходів, які мають заповнити їх пусті каси. Це вже від найдавніших часів доводило до того, що явно або тайком погіршувано монети. Фальшували монети так, що робили щораз лекші або до шляхотного металю додавали більше нешляхотних металів, ніж повинно було бути, хоч назву їх оставляли давню. До зменшування вартости монет причинювалося дуже й те, що вони не були ще добре виконані. Не знали ще тоді ні precизійних ваг, ні не вміли ще хемічно, отже точно означити проби шляхотного металю, з якого робили монети. Вартість монети вибивали молотком, а форму кружка надавали їй кліщами (обценьгами). Стемпель ніколи майже не закривав усієї монети, а нерівні її береги аж просилися, щоб їх обтяти, отже допуститися ошуканства.

Вже як із карбівні виходили неоднакові монети, зараз їх обтинали фальшівники, а чим довше гріш був в обігу, тим більше був не лише зужитий, а й пообтинаний. Королі та февдальні князі переконалися, що це зайве, щоб нові гроші, які робила їх карбівня часом чотири рази до року, відповідали точно вартости грошей, які вже були в обігу. Колиж іще до того королі знайшлися в грошевій скруті, казали робити монети щораз менші та щораз гіршої проби, а тимсамим забирали для себе користи, що їх досі мали ріжні люди з обтинання монет. А робив це не лише французький і англійський князь, але майже всі князі, барони, пралати та міста, що мали привілей карбувати гроші.

Це постійне зменшування вартости грошей було причиною підвишки цін, бунтів і повстань ошукуваного населення та унеможливлювало добру торговельну господарку. Цілі середньовічні часи населення бореться за так зв. **„вічний гріш",** себто такий, що мав би постійну вартість і не мінявся би кілька разів до року. Казали, що фальшиві гроші та вічні їх зміни гірші ніж чума й війна, а тих, що мали право карбувати гроші називали: „нон дуцес сед фурес" — не князі, лише злодії. Французького короля Филипа Гарного, який карбував дуже підленькі гроші, прозвали „фальшівником грошей", а поет Данте помістив його навіть у свому „Пеклі".

Звичайних фальшівників грошей засуджували на смерть, а королі казали, що фальшівники привикли до кипятку, тому веліли заливати їм горло розтопленим оливом.

До ще більшого закоолоту на тодішньому грошовому ринку причинювалося і те, що всякі гроші кружляли по всіх краях. Наприклад, у Франції попри сеніоральні та цісарські гроші були в обігу монети арабські, сицилійські, візантійські, фльорентійські, мілянські фунти, венецькі дукати, еспанські реали, бурґундські й англійські нобілє та нідерляндські корони. Цим можна пояснити також те, що в усіх середньовічних скарбах, які хтонебудь тепер знайде закопані в землі, є нераз цілі нумізматичні музеї, що складаються з монет ріжних країв і з ріжних часів.

Купці бажали не мати втрати наслідком неозначеної вартости гроша та через те, що він усе мінявся, вживали давніх дорогоцінних металів, головно срібла у штабах. При більших виплатах, ярмарках, замісць трудного рахування й обраховування вартости монет, висипали їх і важили, а як вагової одиниці вживали марки, що мала в собі пів фунта срібла.

Помало уряди держав стали розуміти, що до розвитку господарського життя потрібний тривкий щодо ціни гріш. Тоді теж перестали „урядово" фальшувати гроші, себто не обнижували їх вартости задля хвилевого залатання дір у королівській скарбниці. Зовсім управильнилися монетарні відносини в усьому світі щойно в девятнацятім столітті.

Способи фальшування грошей.

Найчастіше та найрадше і досі фальшують срібні монети. Та фальшують і ніклеві гроші, бо їх легко пустити в обіг. Майже всі фальшиві гроші не карбують, лише виливають із олива, цини та цинку, опісля їх посріблють чи ніклюють ґальванічно. Береги карбують і викінчують фальшівники ручно. Та роблять фальшиві монети також із такої самої мішанини металів, як і правдиві, а навіть такої самої ваги. Тоді фальшівники мають дуже малий заробіток, а саме користають лише з дійсної та номінальної ріжниці вартости монети. Така фальшива фабрика монет коштує дорого, тому фальшівники рідше користуються цим останнім способом.

Як пізнавати фальшиві монети?

До пізнавання фальшивих монет помагають нам фізичні та хемічні прикмети металів, із яких зроблені правдиві та фальшиві монети. Колиж фальшиві монети зроблені з тих самих металів, що правдиві, то треба докладно прослідити їх зовнішній вигляд при помочі побільшального скла.

Найпростіший спосіб пробування монет є досліджувати звук монети. Правдива монета, вдарена плоскою поверхнею (найліпше об мармурову плитку) дає чистий, голосний, характеристичний для срібла звук. Фальшива монета майже зовсім не має звуку, або дає слабий, невиразний звук. Та це ще не все є доказ, що така монета фальшива. Бо трапляється, що і добра монета не має доброго звуку, коли в її виконанні трапиться якась хиба. Правдива монета може бути трошечки тріснута, що голим оком не бачимо, або в середині може мати порожне місце, а тоді вже не має доброго звуку. Зновуж фальшива монета може бути так добре виконана, що матиме доволі добрий звук.

Ще краще можемо справджувати, чи монета правдива — при помочі ваги. Фальшиві срібні монети, зроблені з мішанини металів меншого тягару ніж срібло, важать менше, хоч величиною вони такі самі.

Другий спосіб, як відріжнити фальшиву монету від правдивої, є пізнавання хемічних прикмет металів, із яких зроблена монета. Монету треба звогчити легко водою та потерти олівцем, зробленим із азотану срібла, або так зв. пекольного каменя. На фальшивій монеті виступить зараз темнобура пляма. Така пляма не повстане на правдивих грошах, і срібних і ніклевих.

Ніклеві монети легко можна відріжнити від фальсифікатів при помочі маґнету. Нікель це метал, що має маґнетичні прикмети, монети зроблені з ніклю маґнес притягає; навпаки, фальшиві монети зроблені майже все з мішанини металів, які не мають маґнетичних прикмет і зовсім не реаґують навіть на найсильніший маґнет.

В усіх державах карають строго за фальшування грошей.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ҐРЕЙТ МЕДОВЗ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Гр. Йосиф і Анна Фурда з Нюарку, Н. Дж., женили 13. червня свого сина Івана з панною Марійкою, дочкою ґром. Івана і Настасії Ґордон з Ґрейт Медовз, Н. Дж.

При вході до церкви зустріли молодих січовики з піднесеними шаблями. При шлюбі теж стояли січовики.

Весільна забава відбулася в українській галі в Ґрейт Медовз. При обіді гр. Ворона зложив молодим товариські бажання, а гр. В. Фейло, сотник 3-тої сотні Чорноморської Січи, повитав молодих від сотні, зложив бажання і зазначив, що молодий є активним членом Січи і касієром 3-тої сотні. Далі гр. Фейло попросив гостей, щоб при забаві не забули і за Рідний Край і зожили жертву на українських інвалідів, які боролися за волю України.

Збіркою занялися гр. М. Корда і ґр. Ґірник. Жертви зложили по $1: Ожлівський, С. Данилюк, Г. Ковальчук, Ландяк, І. Ожлівський, В. Чуй, Яцусь, Т. Гаврилюк, І. Ворона, І. Фурда (молодий), В. Фейло, Опанович, О. Головатий, М. Басараб, С. Бартник і І. Ухман; Бронецький 50 ц., а решта дрібними датками, разом $20.75, з чого $10.75 призначено для українських інвалідів, а гроші переслано до краю через Обєднання.

Присутній.

БИНҐЕМТОН, Н. Й.

На інвалідів.

Дня 26. червня наші громадяни Н. і Анна Ханаси хрестили свою дочку. На хрестинах не забули присутні гості зложити жертву для тих, що віддали своє життя за волю Рідного Краю інині остались каліками.

Жертви зложили: по $2: Н. і К. Бабій, В. Теслюк; по $1: А. і Е. Багнюк, Н. Ханас, В. Кунчач. Всі згадані жертводавці є зі Сейр, Па., а з Бінґемтону по $1: О. і А. Смик, П. і А. Садовець, В. Пухир, о. А. Стагринчук, Н. і А. Ханас, І. Гіряк. Разом зібрано $13.

О. Смик.

ВІЛІМЕНТИК, КОНН.

Зі Свята Матери.

В нашій громаді відбулося дуже гарне Свято Матери. Свято відбулося під проводом о. Е. Писаря. При кінці свята гість з Норвич, Конн., гром. Т. Дячишин, сказав кілька палких слів і закликав присутніх зложити жертву для матерей українських героїв Біласа і Данилишина. Зложили по $1: Г. Дячишин, Анна Дзьонс, К. Гірчиця, В. Гірчиця; по 50 ц.: о. Писар, К. Лукаш, М. Лукаш, С. Кінчик, П. Озут, І. Самберко, С. Пелехач, Д. Добуш; К. Савка 45 ц.; К. Пущин 35; по 25 ц.: М. Швеченко, К. Наумець; решта дрібними. Разом $11. Гроші вислано до Ц. У. ОДВУ на вище згадану ціль.

Присутній.

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Діти на рідну школу.

В неділю, 27. червня ц. р., відбулося закінчення науки української рідної школи при укр. прав. парохії св. Петра і Павла. Школу цю, з 90 діточок, провадив о. С. Мусійчук недовгий час, бо тільки три місяці від його прибуття до нашої громади. Проте діточки дали дуже гарну програму. Виступали школярі клясами з піснями, деклямаціями і вправами; виступала також ґрупка старших діточок, що кінчили школу і дістали дипльоми, а при кінці діти відіграли два представлення зпід пера о. Мусійчука: „Збиточники", комедійку в однім акті, і „Стрілецька дитина", дитячу драму в трьох актах. На закінчення діти дістали в дарунку відповідні українські книжечки й інші дарунки, за що подяка належиться вчителеві о. Мусійчукові, що сколєктував гроші між людьми на ці дарунки, а також родичам дітей, що помогли в цій збірці, а вкінці п. Миронові Сурмачеві в Ню Йорку, що майже в дарунку прислав згадані книжечки: Вірші Шевченка, легкі оповідання для дітей і інші.

Свій патріотизм виявила школа не тільки в науці і в програмі закінчення науки, але також у жертвенности, бо на зазив гром. Михайла Іванчака шкільні діти, замісць стратити малі суми на морозиво та цукорки, зложили малу, але щиру дитячу жертву на Рідну Школу в ріднім краю. Збіркою занялися школярки: Анастасія Пашович і Віра Телепак. Збірку в сумі $5 пересилаємо через „Обєднання" на призначену ціль.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на край.

Дня 19-го червня ц. р. відбулося вінчання дочки пані К. Чепіль-Мигаль, Павлини Мигаль, зп. Вол. Різником. По вінчанні зійшлися всі гості до Стайвесент Касіно на приняття, де гарно забавлялись. Тут не забули за свій обовязок супроти рідного краю, бо на заклик п. Близнака зложили: В. Різник $7; Гаврилко $2; по $1: С. Кушляк, Мельник, Віра Оліяр, І. Харамбура, М. Оліяр, М. Леськів, Федорович, Р. Псуй, М. Припхан, М. Пеленьо, А. Гладун, М. Павлюк; дрібними датками $16; разом $36. Гроші переслано до Ц. У. ОДВУ.

М. Пеленьо.

ДЕРБІ, КОНН.

Добрий приклад до наслідування.

Дня 27 червня ц. р. відбулося вінчання панни Анни Захаревич з п. Домініком Варестро. Обидвоє тут роджені і мають вищу освіту. Вона є вчителькою в початковій школі, а він учителем у гайскул. Донька пішла за своїми родичами, які все жертвують на народні цілі і тепер враз зі своїм мужем, п. Варестро, зложили на руки Василя Шурана суму $20 з призначенням вислати на українську захоронку в Стрию, в якій то захоронці тітка молодої є монахинею завідателькою.

В. Шуран.

ТРОЙ, Н. Й.

Примірне весілля.

Дня 27 червня ц. р. відбулося вінчання Петра Бачинського з Трой, Н. Й., з панною Степанією Дерлицею з Когоз, Н. Й. Забава відбулася в галі української громади в Трой. Були присутні гості місцеві, а також з Когоз і Вотервлит. З цеї нагоди кілька громадян подали думку, щоб зібрати щось на політичних вязнів. Вони вибрали в тій цили комітет, до якого ввійшли: гром. Т. Малігловка з Когоз, І. Урбан з Вотервлит і Г. Джинджиристий з Трой. Комітетові віднеслися до родичів молодих, щоб позволили їм перевести збірку на вище подану ціль. Родичі приняли цю пропозицію зі щирістю. П. Малігловка забрав слово і, передавши побажання молодим, попросив зібраних жертви. Він нагадав присутнім про інше, менше відрадне весілля, яке відбулося пару літ тому в польській тюрмі між Лебедем і Гнатківською, та зазначив, що ті, що є на волі і в добробуті, не повинні забувати тих, що віддали свою волю за свій нарід.

Збірка принесла суму $17.10. Молодим, їх родичам і тим гостям, що складали жертви, належиться за це подяка, а тим, що поза плечі виступали проти збірки (бо були і такі) — сором.

Учасник.

РІЖНОМАНІТНІСТЬ МОВ В ЕСПАНІЇ.

Еспанія — чи не найбільша мішанина рас і народів на світі. Первісні іберійці (Еспанія інакше зветься Іберійським півостровом), яких представниками є мабуть нинішні баски, вже дуже в давніх часах уступили перед численним наїздом ліґурійських і кельтійських племен. Пізніше примандрували туди ще фенікійці, картаґінці, пелязги, греки, а вкінці в передхристіянських часах римляни. В тому часі стали продіставатися теж до Еспанії свеви, вандали, алемани, візиготи й араби. Головнож араби мали дуже великий вплив на культуру Еспанії.

Зрозуміла річ, що спадкоємці тих численних племен мусіли ріжнитися між собою під кожним оглядом, аж до расових прикмет включно. Тому попри чорного „типового" еспанця можемо стрінути в околицях Сантандеру, Толєда й Андори синьооких бльондинів.

Та найбільші ріжниці стрічаємо в мовній ділянці. Поправді еспанської мови нема. Те, що називаємо еспанською мовою, то кастилійський діялект, що стався панівним. Та попри кастилійську розвиваються ще рівнобіжно три мови на землях Еспанії. В Ґалісії, на північному побережжі, над Атлянтиком аж до Біскайського заливу, володіє портуґальська мова, а звязує доволі сильно мешканців тих околиць із матерньою Портуґалією. Треба тямити, що портуґальська мова ріжниться так від кастилійської, як нпр. українська від російської. Подібне є і з каталонською мовою, разом із валенсійським і мальорським діялектом, яких мешканець середущої Еспанії зовсім не розуміє. Ті діялекти мають більше спільного з провансальською, ніж з еспанською мовою. Вкінці у західних Піринеях панує баскійська мова. Говорить нею щоправда ледве міліон мешканців, всеж вона має свою історію, літературу та можливости дальшого розвитку.

Бон тон.

Рабінер оповідає Рабіновичеві про свою сварню з одним знайомим.

— А на закінчення то я йому сказав: „Так свині йдуть робити, пане К. Шановний пан є дурень, ґрандник, і викидок від суспільність".

— Добре, але навіщо ти говорив йому ще й „шановний пан"?

— Що значить, нащо? Гречність нічого не коштує!...

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (60)

Як довгі коси бадилля почали тріщати і подаватися, Тарзан відчув, що їм грозить нове лихо. Він почав легко розгойдувати Джорджом, щоб відкинути його бодай кілька кроків від того місця, на якім знаходився „живий пісок". Та не залишилось йому багато часу на розгойдання; бадилля сильно затріщало і зовсім обірвалось. Вони разом повалилися вниз.

Та, на щастя, місце, в якому знаходився живий пісок, не було широке. Гепнувши на землю, Джордж відчув велику твердоту, яка справила йому чимало болю. Та він волів біль, ніж мягкість підступного живого піску. В тім моменті Тарзан почув шалений крик Нкіми. І вона була в нещастю. Він поглянув у її сторону і побачив, як вона в смертельному ляку сиділа на лобі аліґатора.

Знов Тарзан кинувся з цілої сили на поміч Нкімі. Ця маленька істота, що мала таке довіря до нього, так жалісно пищала, що Тарзан волів би був сам умерти, ніж полишити її на поталу аліґаторів. Підпливши кільканацять кроків до аліґатора, Тарзан уже добув ножа, щоб з ним звести боротьбу. Але Нкіма виручила його з цього і зручно скочила йому на плечі.

З далекого горбка підступний Раґлян слідкував за цею драмою великого героїзму. Зпочатку на його обличчі видніла радісна усмішка, але ця радість де далі зникала. Він бачив, що Тарзан це якась надлюдина, що виходить цілο з таких небезпек, у яких звичайна людина сто разів втратилаб життя. „А я всетаки його дістану!" переконував він сам себе в серці.